

วารสารปรัชญาปริทรรศน์

JOURNAL OF PHILOSOPHICAL VISION

ISSN: 1513-6620 (Print) × ISSN: 2773-9643 (Online)

<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/phiv/index>

Research Article

DOI: 10.14456/jpv.2024.8

การประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนรัตนโกสินทร์

สมโภชบรรณิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์

The Evaluation of Moral Development Project in Rattanakosinsompotebowonniwetsalaya School

ศิลชัย ถาวร^{1*} และ สายสุตา เตียเจริญ²

Sinchai Thaworn^{1*}, & Saisuda Tiacharoen²

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author:*

1. ศิลชัย ถาวร*

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

Sinchai Thaworn

Graduate School, Silpakorn University, Thailand.

Email: sinchai.th@hotmail.com

2. ผศ.ดร.สายสุตา เตียเจริญ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

Assist.Prof.Dr.Saisuda Tiacharoen

Graduate School, Silpakorn University, Thailand.

Email: saisuda.tia@hotmail.com

คำสำคัญ:

การประเมิน; โครงการพัฒนา; คุณธรรมจริยธรรม

Keywords:

The Evaluation; Development Project; Moral

Article history:

Received: 21/02/2023

Revised: 12/03/2024

Accepted: 21/06/2024

Available online: 30/06/2024

How to cite:

Thaworn, S. & Tiacharoen, S. (2024). The Evaluation of Moral Development Project in Rattanakosinsompotebowonniwetsalaya School. *Journal of Philosophical Vision*, 29 (1), 102-116.

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) evaluate context of Moral Development Project in Rattanakosinsompotebowonniwetsalaya School, the Supreme Patriarch Patronage. 2) evaluate the input factors of the Moral Development Project in Rattanakosinsompotebowonniwetsalaya School, the Supreme Patriarch Patronage. 3) evaluate the Procedure of the Moral Development Project in Rattanakosinsompotebowonniwetsalaya School, the Supreme Patriarch Patronage 4) evaluate the output of the Moral Development Project in Rattanakosinsompotebowonniwetsalaya School, the Supreme Patriarch Patronage. The number of samples is 73 consist of 3 administrators and 70 teachers. The evaluated tool was opinionnaire based on CIPP Model by Daniel Stufflebeam. Statistics used to analyze the data were frequency, percentage, arithmetic mean and standard deviation. The findings revealed that is 1) The evaluation on context of the Moral Development Project in Rattanakosinsompotebowonniwetsalaya School, the Supreme Patriarch Patronage was at the high level. When considering in each detail, the result showed that all of the lists were at the high level. 2) The evaluation on input of the Moral Development Project in Rattanakosinsompotebowonniwetsalaya School, the Supreme Patriarch Patronage was at the high level. When considering in each detail, the result showed that all of the lists were at the high level. 3) The evaluation on process of the Moral Development Project in Rattanakosinsompotebowonniwetsalaya School, the Supreme Patriarch Patronage was at the high level. When considering in each detail, the result showed that all of the lists were at the high level. 4) The evaluation on product of the Moral Development Project in Rattanakosinsompote bowonniwetsalaya School, the Supreme Patriarch Patronage was at the high level. When considering in each detail, the result showed that all of the lists were at the high level.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ ด้านบริบท 2) ประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ ด้านปัจจัยนำเข้า 3) ประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ ด้านกระบวนการ 4) ประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ ด้านผลผลิต กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน และครู จำนวน 70 คน รวมทั้งสิ้น 73 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ ตามรูปแบบการประเมินซิปปโมเดล ของสตีฟเฟิลปัม สติติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินพบว่า 1) โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ ด้านบริบท อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก 2) โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ ด้านปัจจัยนำเข้า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก 3) โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ ด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก 4) โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ ด้านผลผลิต อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก

1. บทนำ

ปัจจุบันนี้ สังคมไทยกำลังเดินทางเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ที่ถาโถมเข้ามา ทำให้เยาวชนไทยหลงใหลไปกับกระแสบริโภคนิยม ประกอบในปัจจุบันสังคมไทยกลายเป็นสังคมเดี่ยว เยาวชนขาดความรัก ความอบอุ่น เนื่องจากผู้ปกครองต้องประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว จึงไม่ได้เอาใจใส่อบรมสั่งสอน ดูแลบุตรหลานของตนเอง ส่งผลให้เยาวชนหันไปใช้เวลาอยู่กับเพื่อนมากกว่าครอบครัว ซึ่งอาจทำให้เกิดความเชื่อและค่านิยมที่ผิด (พระมหาอนันต์ องค์กรสิริ (2561, หน้า 82-83) กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญที่สุด คือ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม สถาบันการศึกษาได้สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ให้กับนักเรียน เพื่อที่จะเป็นเกราะป้องกัน ในการเป็นสังคมที่มีความเจริญทางด้านจิตใจที่ดี และมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในมิติใหม่

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ทรงมีพระบรมราโชบายเกี่ยวกับด้านการศึกษา ดังต่อไปนี้ การศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน ได้แก่ 1) ด้านมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง ต้องมีความรู้ความเข้าใจที่มีต่อชาติบ้านเมือง ยึดมั่นในศาสนา มั่นคงในสถาบันพระมหากษัตริย์ และมีความเอื้ออาทรต่อครอบครัวและชุมชนของตน 2) ด้านพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มี

คุณธรรม ให้รู้จักแยกแยะสิ่งที่ผิด-ที่ถูก สิ่งชั่ว-สิ่งดี เพื่อปฏิบัติแต่สิ่งที่ชอบที่ดีงาม ปฏิเสธสิ่งที่ผิดที่ชั่ว เพื่อสร้างคนดีให้แกบ้านเมือง 3) ด้านมึงงานทำ มีอาชีพ ต้องให้เด็กทำงาน สู้งาน ทำงานจนสำเร็จ อบรมให้เรียนรู้การทำงาน ให้สามารถเลี้ยงตัวและเลี้ยงครอบครัวได้ 4) ด้านเป็นพลเมืองดี การเป็นพลเมืองดี เป็นหน้าที่ของทุกคน สถานศึกษาและสถานประกอบการต้องส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาสทำหน้าที่พลเมืองดี การเป็นพลเมืองดี หมายถึง การมีน้ำใจ มีความเอื้ออาทร ต้องทำงานอาสาสมัคร งานบำเพ็ญประโยชน์ “เห็นอะไรที่จะทำเพื่อบ้านเมืองได้ก็ต้องทำ” (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2562: 6)

นอกจากนี้ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 จึงได้วางกรอบเป้าหมาย และทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพพัฒนาระบบตามวิสัยทัศน์ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิต อย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลก ศตวรรษที่ 21” โดยมีจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาตามแผนการจัดการศึกษาแห่งชาติ มีเป้าหมาย 2 ด้าน คือ 1) เป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) และ 2) เป้าหมายการจัดการศึกษา (Aspirations) โดยในด้านที่ 1. มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) ประกอบด้วยทักษะและคุณลักษณะต่อไปนี้ 3Rs ได้แก่การอ่านออก (Reading) การเขียน (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetic) 8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical thinking and problem solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross – cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ (Collaboration) การทำงานเป็นทีม (Teamwork) และภาวะผู้นำ (Leadership) ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2560–2579, 2560)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 หมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภูมิใจ ในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและผลประโยชน์ของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง อย่างต่อเนื่อง (ราชกิจจานุเบกษา, 2542: 1-19)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 4)

การศึกษา จึงถือว่าเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศให้เกิดความเจริญงอกงาม และถือว่าเป็นหัวใจหลักที่จะพัฒนามนุษย์ให้เป็นบุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรมโดยสมบูรณ์ เพื่อเป็นการสร้างเกราะป้องกันให้สังคมไทย มีความเจริญทางด้านจิตใจที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ทนต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกหรือพลวัตโลก คุณลักษณะความเป็นพลเมืองในมิติใหม่ เน้นคุณธรรมและจริยธรรมที่เด็กและเยาวชนพึงมี ในฐานะพลเมืองของประเทศที่จะก้าวไปสู่ความเป็นพลโลก ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม และความอดทน พยายาม ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561: 35) ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่มุ่งเน้นพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สมดุล ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก โดยน้อมนำแนวทางพระบรมราโชบาย เกี่ยวกับการศึกษา ของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 มาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือตั้งแต่คนในครอบครัว เพื่อน ญาติมิตร ครู อาจารย์ สังคม รวมถึงกระบวนการของประเทศชาติ ผู้ปกครองต้องเป็นแบบอย่าง ครูอาจารย์เป็นทั้งต้นแบบและคอยชี้แนะในสิ่งที่ถูกต้อง โรงเรียน วัด บ้านช่วยอบรมปลูกฝังและขัดเกลาจิตใจ ให้เยาวชนสามารถพัฒนาจิตใจด้านคุณธรรม จริยธรรม ได้ด้วยตนเอง สามารถควบคุมความประพฤติปฏิบัติของตนให้อยู่ในกรอบของพฤติกรรมที่พึงปรารถนาของสังคม ทั้งในสภาพการณ์ปกติและทั้งเมื่อเผชิญกับปัญหาหรือความขัดแย้ง ประเทศชาติเปรียบดังเรือลำใหญ่ ต้องอาศัยลูกเรือที่มีคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นคนดี มีคุณค่าในสังคม เพื่อนำพาประเทศชาติสู่จุดหมายอันมั่นคง เยาวชนซึ่งเป็นกำลังสำคัญของชาติ จึงจำเป็นต้องได้รับการปลูกฝังช่วยขัดเกลาจิตใจหล่อหลอมให้เป็นคนมีคุณธรรม จริยธรรม (โรงเรียนคุณธรรม สพฐ., 2563: 49757)

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ 12/2558 เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2558 เลขาธิการ มหาเถรสมาคม เสนอว่า สมเด็จพระวันรัต แม่กองธรรมสนามหลวง กรรมการมหาเถรสมาคม ได้มีมติที่ กธ. 61/2558 ลงวันที่ 10 พฤษภาคม 2558 แจ้งว่า ตามที่ ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ 20/2557 เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2557 และครั้งที่ 5/2558 เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2558 มหาเถรสมาคม มีมติเห็นชอบบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา ในสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และมีมติให้เจ้าคณะจังหวัดสั่งการให้

ข้อแนะนำ และกำกับดูแล การปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนภายในจังหวัดให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติงานของศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา และการเรียนธรรมศึกษาในทุกระดับให้บรรลุวัตถุประสงค์ อีกทั้งเพื่อเป็นการดำเนินการตามมติมหาเถรสมาคม และบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาในสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง จึงขอให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาตินำเสนอมหาเถรสมาคม เพื่อทราบและได้โปรดพิจารณา มีมติให้เจ้าคณะพระสังฆาธิการทุกระดับ ได้ให้การส่งเสริมสนับสนุน การส่งเสริมพระพุทธศาสนาและการเรียนธรรมศึกษาในสถานศึกษา ทั้งในเรื่องของบุคลากร วิชาการ และ ข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการของศูนย์ดังกล่าว (สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม, 2557) ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจหลักพุทธธรรมที่ถูกต้อง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน อันมีผลต่อความเจริญมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรมและเสริมสร้างศีลธรรม เป็นพลเมืองดีและมีคุณภาพ สร้างภูมิคุ้มกันให้ผู้เรียนห่างไกลอบายมุข สิ่งเสพติด สิ่งผิดกฎหมาย นำไปสู่ความสงบเรียบร้อยของสังคม และให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนและการสอบธรรมศึกษา โดยให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาและการเรียนธรรมศึกษาในสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ตามที่คณะรัฐมนตรีได้แถลงการณ์นโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2559 โดยได้กำหนดนโยบายการศึกษาและการเรียนรู้ การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อเป็นทิศทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการศึกษา และการส่งเสริมการศาสนา และวัฒนธรรมของประเทศให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพพัฒนาระบบตามวิสัยทัศน์ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิต อย่างเป็นสุข เพื่อพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกกลุ่มวัยให้มีความพร้อมทั้งกายใจและสติปัญญา รวมทั้งพัฒนาพลเมืองที่มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งคุณธรรม จิตสำนึกที่ดีต่อสังคม การรู้คุณค่าวัฒนธรรมอันดีงามและความภาคภูมิใจในการเป็นคนไทยนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องดังกล่าว จึงได้พัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้รวมทั้งส่งเสริมพระพุทธศาสนาในระบบการศึกษามาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการจัดให้มีการเรียนธรรมศึกษา และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน 8 ประการ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียน นิสิต และนักศึกษา ให้มีความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และเป็นกำลังพลที่มีคุณภาพพร้อมทั้งเป็นพลังทางสังคมที่สำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558)

เป้าหมายสูงสุดของการศึกษา คือ การสร้างคนดี มีคุณธรรม โรงเรียนจึงเป็นองค์กรที่มีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาให้แก่ นักเรียน นิสิต และนักศึกษา เป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่งซึ่งจำเป็นต้องให้มีการพัฒนาทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ให้มีความรู้ควบคู่กับการเป็นคนดี มีจริยธรรม เพื่อให้ นักเรียน นิสิต และนักศึกษา มีคุณภาพต่อไป ทางโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ โรงเรียนได้ทูลเชิญ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก เป็นองค์อุปถัมภ์ และได้

ตระหนักถึงความสำคัญทางการสอนเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจพระธรรมวินัย เป็นไปอย่างมีระบบเป็นระเบียบ และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วกัน โดยเป็นการทดสอบความรู้ ความเข้าใจ ในสิ่งที่นักเรียนได้รับการสั่งสอน เข้าใจในหลักธรรมมากขึ้น และถูกต้อง ผู้ที่สอบธรรมศึกษาได้ย่อมได้รับการรับรองวิทยฐานะตามภูมิธรรม ทั้งยังได้รับความภูมิใจในความเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี ทางโรงเรียนจึงได้มีโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ในโรงเรียนขึ้นมา โดยมีพระอาจารย์จากวัดเข้ามาสอน ให้ความรู้ที่โรงเรียน ซึ่งการปฏิบัติโครงการที่ผ่านมา ยังไม่มีการประเมินผลของโครงการว่า สิ่งที่ตั้งใจจะให้เกิดขึ้นตามโครงการนั้นเกิดขึ้นจริง ทำให้โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม บรรลุผลตามวัตถุประสงค์มาน้อยเพียงใด เพื่อทราบผลของการดำเนินโครงการที่ผ่านมา และเป็นแนวทางในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการดำเนินการในโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ในโรงเรียน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาล และโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางโรงเรียนได้ให้ความสำคัญด้านนี้เป็นอย่างมาก

ในโรงเรียนมีโครงการต่าง ๆ ที่ทำขึ้นมากมาย เพื่อใช้พัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาผู้เรียนและมีโครงการที่ช่วยในการขับเคลื่อนระบบการศึกษา สามารถดำเนินงานตามภารกิจจนบรรลุวัตถุประสงค์ แต่สถานศึกษาบางแห่งยังขาดการประเมินโครงการที่ถูกต้องตามหลักการประเมิน รวมถึงไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการประเมิน การประเมินจึงเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยพัฒนานำไปสู่การปรับปรุงสิ่งที่ประเมินโดยไม่ใช้วิธีการจับผิดแต่อย่างใด แต่เป็นการนำทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมามีส่วนร่วมกันมากขึ้น จากคำกล่าวข้างต้น การประเมินมีแนวคิดสำคัญเพื่อพัฒนาสิ่งที่ประเมิน ด้วยการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์โดยยึดหลักผู้รับบริการเป็นสำคัญ เมื่อต้องการจะพัฒนาสิ่งใดก็ตาม ก็จะต้องประเมินสิ่งนั้น เช่น การประเมินสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ การประเมินการเรียนการสอน การประเมินการปฏิบัติงาน หลักสูตร โครงการ แผนงาน และองค์กร เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่า สิ่งที่มีการดำเนินงานและเกี่ยวข้องกับผู้รับบริการมากที่สุด คือ โครงการนั่นเอง (พิสนุ พองศรี 2551: 1-3) การประเมินโครงการ ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่นำไปใช้ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับ การกำหนดโครงการ การตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินโครงการ ตลอดจนความเป็นไปได้ในการจัดทำโครงการ ช่วยให้ทราบเกี่ยวกับความก้าวหน้า ปัญหา และอุปสรรคของโครงการ ที่นำมาใช้ประกอบการตัดสินใจ เพื่อการปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลง แก้ไขการดำเนินโครงการให้เป็นไปตามทิศทางที่ต้องการ ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความสำเร็จและความล้มเหลวของโครงการที่นำมาใช้ ประกอบการตัดสินใจ และวินิจฉัยว่าจะดำเนินการในช่วงต่อไป ยกเลิก หรือขยายการดำเนินโครงการต่อไป ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่บ่งบอกถึงประสิทธิภาพของโครงการว่าเป็นอย่างไร คำนึงกับการลงทุนหรือไม่ และยังช่วยให้เกิดการเสริมแรง สร้างพลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงานในโครงการเมื่อทราบผลสำเร็จ จุดเด่น หรือจุดด้อยของโครงการ โดยจะมุ่งมั่นปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินโครงการให้มีคุณภาพ และมีมาตรฐานสูงขึ้น ซึ่งจะเกิดคุณค่า และประโยชน์สูงสุดต่อผู้รับบริการหรือองค์กร (พิชิต ฤทธิ์จัญญู, 2562: 29)

โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครปฐม ได้ดำเนินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2557 จากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า เมื่อการดำเนินโครงการสิ้นสุด ยังไม่มีการประเมินผลตามหลักการ ทฤษฎีของการ

ประเมินโครงการว่า ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นตามโครงการนั้น บรรลุผลตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด เพื่อทราบผลของการดำเนินโครงการที่ผ่านมา และเป็นแนวทางในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการดำเนินการในโครงการพัฒนาคุณธรรม และพัฒนาการดำเนินโครงการให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานสูงขึ้น ซึ่งจะเกิดคุณค่าและประโยชน์สูงสุดต่อผู้รับบริการหรือองค์กร

จากสภาพโครงการดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะคณะกรรมการดำเนินโครงการ มีความสนใจที่จะประเมินผลโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ โดยใช้รูปแบบการประเมินโครงการชิปโมเดล (CIPP Model) ของสต๊ฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 2020) ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินที่มีการประเมินผลตามหลักการ ทฤษฎีเป็นที่ยอมรับ และรู้จักกันอย่างแพร่หลาย โดยเน้นการประเมินที่เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องทั้งระบบ มีจุดเน้นสำคัญในการหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจบริหารโครงการอย่างต่อเนื่อง เพื่อทราบผลของการดำเนินโครงการที่ผ่านมา ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นตามโครงการ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด และเป็นแนวทางในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการดำเนินการในโครงการพัฒนาคุณธรรม และพัฒนาการดำเนินโครงการให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานสูงขึ้น ซึ่งจะเกิดคุณค่าและประโยชน์สูงสุดต่อผู้รับบริการหรือองค์กร เพื่อผู้วิจัยนำผลการประเมินไปใช้ในการแก้ไข ปรับปรุง วางแผนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในโครงการ และพัฒนาการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ ด้านบริบท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม
2. เพื่อประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ ด้านปัจจัยนำเข้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม
3. เพื่อประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ ด้านกระบวนการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม
4. เพื่อประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ ด้านผลผลิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

3. วิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แผนแบบการวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ประเด็นการประเมิน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยใช้แผนแบบงานวิจัยแบบ กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว ศึกษาสภาวะการณ์ ไม่มีการทดลอง (the one shot, non-experimental case study) แสดงแผนแบบการวิจัยได้ ดังนี้

- R หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา
 X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษา
 O หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

แผนภาพที่ 1: แผนการวิจัย

ประชากร

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน และคณะครู จำนวน 83 คน รวมทั้งสิ้น 87 คน ทั้งนี้ไม่รวมผู้วิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ จากการเปิดตารางประมาณการกำหนดขนาดตัวอย่างของ เครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (Krejcie and Morgan, 2554:199) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 73 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน และครู จำนวน 70 คน โดยใช้เทคนิคการเลือกตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งประเภท (Stratified Random Sampling) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ตำแหน่ง	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
ผู้บริหารสถานศึกษา	4	3
ครู	83	70
รวมทั้งสิ้น	87	73

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และครู แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ (check list) จำนวน 5 ข้อ สอบถามเกี่ยวกับ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษาสูงสุด 4) ตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษา 5) ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน

ตอนที่ 2 แบบประเมินด้านบริบท (Context) โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์

ตอนที่ 3 แบบประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input) โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียน รัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์

ตอนที่ 4 แบบประเมินด้านกระบวนการ (Process) โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียน รัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์

ตอนที่ 5 แบบประเมินด้านผลผลิต (Product) โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียน รัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์

สำหรับแบบสอบถามตอนที่ 2-5 มีลักษณะเป็นมาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert's five rating Scale) (Likert R., 1961: 4) โดยผู้วิจัย กำหนดค่าน้ำหนักคะแนนของแต่ละระดับ ดังนี้ ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสม/สอดคล้อง/มีดำเนินการของโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสม/สอดคล้อง/มีดำเนินการของโครงการอยู่ในระดับมาก ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสม/สอดคล้อง/มีดำเนินการของโครงการอยู่ในระดับปานกลาง ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสม/สอดคล้อง/มีดำเนินการของโครงการอยู่ในระดับน้อย ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสม/สอดคล้อง/มีดำเนินการของโครงการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือการวิจัย โดยมีขั้นตอน ดังนี้

แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire)

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือประเมิน เพื่อดูความสอดคล้องของโครงการกับนโยบาย ความเหมาะสมและความพอเพียงของบุคลากร กระบวนการพัฒนา และผลผลิตที่เกิดขึ้น ขอคำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องและเหมาะสมกับตัวแปรและขอบเขตที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โครงสร้างและรูปแบบ (Structure and Format) ของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของข้อคำถาม ได้ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) อยู่ระหว่าง 1.00

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามไปทำการทดลอง (Try-out) กับผู้บริหาร และคณะครูโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จำนวน 30 คน นำข้อมูลที่ได้ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient : α) ของ Cronbach ได้ผลการวิเคราะห์ค่า α - Cronbach เท่ากับ .926

ขั้นตอนที่ 5 นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่ได้จากขั้นที่ 4 ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำบันทึกถึงหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ เพื่อ ดำเนินการถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอให้ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ ไปถึงผู้อำนวยการโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำหนังสือส่งถึงผู้บริหารโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมแบบสอบถามความคิดเห็น ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งเครื่องมือด้วยตนเองและขอรับคืนด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้โรงเรียนเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) เมื่อ ได้รับแบบประเมินคืนแล้วผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

- 1) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามความคิดเห็น
- 2) ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับแบบสอบถามความคิดเห็นแต่ละฉบับ
- 3) ลงรหัสข้อมูล แล้วไปคำนวณค่าสถิติ วิเคราะห์ข้อมูลและระเบียบวิธีทางสถิติที่ใช้
- 4) นำข้อมูลดังกล่าวไปคำนวณหาค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
- 5) เสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบการบรรยาย

4. ผลการวิจัย

1) ผลการประเมินโครงการด้านบริบท (Context) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ โครงการสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน โครงการสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่ โครงการสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และโครงการสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและความต้องการของนักเรียน/ครู/ผู้ปกครอง

2) ผลการประเมินโครงการด้านปัจจัยนำเข้า (Input) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ มีอาคารสถานที่ในการปฏิบัติกิจกรรมของโครงการอย่างเหมาะสม และเพียงพอ สื่อประกอบการสอนมีความเหมาะสม บุคลากรในการดำเนินโครงการมีความเพียงพอและเหมาะสม มีวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในโครงการอย่างเพียงพอและเหมาะสม และงบประมาณในการดำเนินโครงการมีเพียงพอและเหมาะสม

3) ผลการประเมินโครงการด้านกระบวนการ (Process) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ โรงเรียนมีการประเมินโครงการ หลังเสร็จสิ้นโครงการ โรงเรียนมีการวางแผนการจัดกิจกรรมของโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนมีการกำกับ

นิเทศ ติดตามการดำเนินงานของโครงการ โรงเรียนมีการดำเนินกิจกรรม และปฏิบัติตามแผนโครงการครบทุกกิจกรรม และโรงเรียนมีการนำผลการประเมินไปปรับปรุง การดำเนินการในโครงการ

4) ผลการประเมินโครงการด้านผลผลิต (Product) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามัธยเทศจากมากไปน้อย ดังนี้ นักเรียนสอบผ่านธรรมศึกษาชั้นตรี โท เอก ร้อยละ 75 ของแต่ละระดับ นักเรียนเกิดภูมิคุ้มกันทางไกลอบายมุข สิ่งเสพติด สิ่งผิดกฎหมาย และนำไปสู่ความสงบเรียบร้อยของสังคม นักเรียนสามารถนำหลักพุทธธรรมไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และนักเรียนเรียนรู้และเข้าใจหลักพุทธธรรมที่ถูกต้อง

5. อภิปรายผลการวิจัย

การประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ ผู้วิจัยนำผลอภิปรายได้ ดังนี้ จากการประเมิน พบว่า โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละด้านของการประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ สามารถอภิปรายผลโดยแบ่งเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

1) การประเมินโครงการด้านบริบทอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่ามัธยเทศอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้ประเมินมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ประชุมหารือร่วมกัน นำนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดที่กำหนดให้เน้นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนเป็นนโยบายสำคัญ ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นพ้องกันว่าสมควรที่จะพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนเป็นนโยบายสำคัญเช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ราชกิจจานุเบกษา, 2542: 3) (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116/ตอนที่ 75 ก/หน้า 1/19 สิงหาคม 2542) บัญญัติถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับคนไทยไว้ใน มาตรา 6 ซึ่งได้กำหนดว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม ให้มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้นจึงเห็นว่า คุณธรรมจริยธรรม เป็นจุดมุ่งหมายสำคัญและจำเป็นที่ถูกกำหนดไว้ในกฎหมายการศึกษาของชาติ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว สอดคล้องกับ นฤมล วิทญานูตธีรัตน์ (2563) ได้วิจัยเรื่อง “การประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนคลองเมืองพิทยาคม” ผลการประเมินโครงการ พบว่า การประเมินบริบทของโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน โรงเรียนคลองเมืองพิทยาคม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนโรงเรียนคลองเมืองพิทยาคม ภาพรวมระดับความสอดคล้อง อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ ชูชาติ แปลงล้วน (2550) ได้วิจัยเรื่อง “การประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนคุณธรรมสพฐ. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4” ผลการวิจัยพบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า ในภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านบุคลากร ด้านแหล่งเรียนรู้ด้านบริหารจัดการ ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ

2) การประเมินโครงการด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่ามัธยฐานเลขคณิตอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก โรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินงานตามโครงการอย่างชัดเจน โดยการเตรียมการในด้านบุคลากรในการดำเนินโครงการให้มีความเพียงพอและเหมาะสม มีการเตรียมสื่อประกอบการสอน งบประมาณในการดำเนินโครงการ มีวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในโครงการ และอาคารสถานที่ในการปฏิบัติกิจกรรมของโครงการอย่างเหมาะสม และเพียงพอ สอดคล้องกับผลการประเมินโครงการของนฤมล วิทยาวุฒิรัตน์ (2563) ได้วิจัยเรื่อง “การประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนคลองเมืองพิทยาคม” ผลการประเมินโครงการ พบว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นด้านความเหมาะสมและพอเพียงเกี่ยวกับวิทยากร งบประมาณ ระยะเวลา สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ความรู้ความสามารถของคณะทำงาน การสนับสนุนของฝ่ายบริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง และบุคลากรในชุมชนแต่ละกิจกรรมย่อย พบว่า ความเหมาะสม/พอเพียง อยู่ในระดับมากทุกกิจกรรม และผ่านเกณฑ์การประเมิน และสอดคล้องกับผลการประเมินโครงการของจิระพงษ์ สุริยา (2563) เรื่อง ได้วิจัยเรื่อง “การประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสรรพวิทยาคม” ผลการประเมินโครงการ พบว่า ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสรรพวิทยาคม ปีการศึกษา 2560 ในด้านความพร้อมของบุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณในการดำเนินงานโครงการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและผ่านเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้

3) การประเมินโครงการด้านกระบวนการพัฒนาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่ามัธยฐานเลขคณิตอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก โรงเรียนมีการวางแผนการจัดกิจกรรมของโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม มีการดำเนินกิจกรรมและปฏิบัติตามแผนโครงการครบทุกกิจกรรม มีการกำกับ นิเทศ ติดตาม การดำเนินงานของโครงการ มีการประเมินโครงการหลังเสร็จสิ้นโครงการ แล้วนำผลการประเมินไปปรับปรุงการดำเนินการในโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับ พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2560) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการประเมินโครงการว่า การประเมินโครงการมิได้จำกัดอยู่เพียงการตรวจสอบผลขั้นสุดท้ายที่เกิดขึ้นเมื่อดำเนินโครงการได้เสร็จสิ้นแล้วเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการประเมินความเหมาะสมและความพร้อมของการจัดทำโครงการก่อนที่จะเริ่มดำเนินงาน ตลอดจนการประเมินความก้าวหน้าในระหว่างที่มีการดำเนินโครงการ การประเมินโครงการ เป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการโครงการ ที่ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศป้อนกลับ เพื่อการตัดสินใจในการปรับปรุงพัฒนาโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการ นอกจากนี้ ผลการประเมินโครงการด้านกระบวนการพัฒนา สอดคล้องกับผลการประเมินโครงการของนฤมล วิทยาวุฒิรัตน์ (2563) ได้วิจัยเรื่อง “การประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนคลองเมืองพิทยาคม” ผลการวิจัยพบว่าการประเมินกระบวนการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา เกี่ยวกับความร่วมมือของคณะทำงานและผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติงาน บทบาทหน้าที่ ขั้นตอน จุดเด่น จุดด้อย การนิเทศติดตามผลและสิ่งที่ต้องแก้ไขในการดำเนินงาน ของโครงการในแต่ละโครงการย่อย พบว่า อยู่ในระดับมากทุกกิจกรรม และผ่านเกณฑ์การประเมิน และยังสอดคล้องกับผลการประเมินโครงการของปิยะภา ใจชื่อสมบูรณ์ (2563) ได้วิจัยเรื่อง “การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ (บ้านบ่อราษฎร์บำรุง)” ผลการประเมินโครงการ พบว่า การประเมินด้านกระบวนการอยู่ในระดับมาก

4) การประเมินโครงการด้านผลผลิตอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่ามัธยฐานเลขคณิตอยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาจากนักเรียนเรียนรู้และเข้าใจหลักพุทธธรรมที่ถูกต้อง นักเรียนสามารถนำหลักพุทธธรรมไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน นักเรียนเกิดภูมิคุ้มกันทางไกลอบายมุข สิ่งเสพติด สิ่งผิดกฎหมาย และนำไปสู่ความสงบ เรียบร้อยของสังคม นักเรียนสอบผ่านธรรมศึกษาชั้นตรี โท เอก ร้อยละ 75 ของแต่ละระดับ ผลการประเมินโครงการด้านด้านผลผลิต สอดคล้องกับผลการประเมินโครงการของพียะภา ใจ ชื่อสมบูรณ์ (2563) ได้วิจัยเรื่อง “การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ (บ้านบ่อราษฎร์บำรุง)” ผลการประเมินโครงการ พบว่า ด้านผลผลิตอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการประเมินโครงการของชูชาติ แปลงล้วน (2550) ได้วิจัยเรื่อง “การประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4” ผลการประเมินโครงการ พบว่า ด้านผลผลิตในภาพรวมมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด

6. สรุป

การวิจัยเรื่อง “การประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์” ดำเนินการวิจัยด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ประเมินบริบทโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ 2) ประเมินปัจจัยนำเข้า โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ 3) ประเมินกระบวนการโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนรัตนโกสินทร์-สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ 4) ประเมินผลผลิตโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน และคณะครู จำนวน 83 คน รวมทั้งสิ้น 87 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน และคณะครู จำนวน 70 คน รวมทั้งสิ้น 73 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ ตามรูปแบบการประเมินซิปโมเดล (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ได้แก่ 1) ด้านบริบท (Context) 2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) 3) ด้านกระบวนการ (Process) 4) ด้านผลผลิต (Product) แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (frequency : f) ร้อยละ (percentage : %) มัธยฐานเลขคณิต (arithmetic mean : $\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : S.D.)

7. ข้อเสนอแนะ

จากการประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการประเมินข้างต้น เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของผู้สนใจทั่วไป ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ดังนี้

- 1) ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบโครงการนำผลการประเมินโครงการเป็นสารสนเทศในการตัดสินใจ ปรับปรุงและพัฒนาโครงการและกิจกรรมในโครงการให้ดียิ่งขึ้นไปโดยเฉพาะด้านผลผลิต (Product) พบว่า มีค่ามัธยฐานเลขคณิตอยู่ลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบควรมีการ ติดตาม และตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง
- 2) ด้านบริบท (Context) ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ และสนับสนุนอย่างเหมาะสม ควรมีการจัดทำคู่มือการดำเนินการโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์
- 3) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน และสนับสนุนทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินโครงการอย่างเหมาะสม
- 4) ด้านกระบวนการ (Process) โรงเรียนควรมีการนำผลการประเมินไปปรับปรุง การดำเนินการในโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาและพัฒนาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กเรียนทุกชั้นเรียน
- 2) ควรส่งเสริมการอบรมให้ความรู้ ด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความรับรู้เชิงบวก และเพื่อให้ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน

8. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. ราชกิจจานุเบกษา , 116 (74 ก), 3.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาและการเรียนธรรมศึกษาในสถานศึกษา.
- จิระพงษ์ สุริยา. (2563). การประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสรรพวิทยาคม. วารสารครูสภาวิทยากร, 1(3), 68-78.

- ชูชาติ แผลงล้วน. (2550). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กรณีศึกษาโรงเรียนในโครงการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4. คุรุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- นฤมล วิทยาวิรัตน์. (2563). การประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนคลองเมืองพิทยาคม. Journal of Educational Technology and Communications Faculty of Education Mahasarakham University. JETC, 2(4), 97-107.
- พระมหานันต์ องค์กรศิริ. (2561). คุณธรรมจริยธรรมกับการพัฒนาผู้เรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0. วารสาร นวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 2(2), 81-90.
- พิชิต ฤทธิ์จรรยา. (2560). การประเมินโครงการฝึกอบรม: แนวคิด รูปแบบ และกระบวนการประเมิน. วารสาร ศึกษาศาสตร์, 10(1), 42-57.
- พิชิต ฤทธิ์จรรยา. (2562). การประเมินโครงการ แนวคิดและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ: เฮาส์ ออฟ เคอร์มิสท์ จำกัด.
- Stufflebeam, D. L. (2000). The CIPP model for evaluation. In *Evaluation models: Viewpoints on educational and human services evaluation* (pp. 279-317). Dordrecht: Springer Netherlands.